

Eesti Maaomavalitsuste Liidu
häälekandja

EESTI
RAHVUS-
RAAMATUKOGU

MAAOMAVALITSUS

1938.

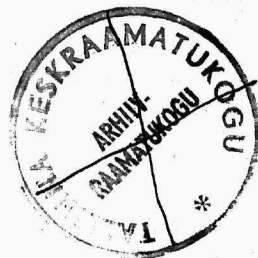
~~B-6723.~~

XVI aastakäik

Toimetaja: ANDRES LOORITS

ENSV
Riiklik Avalik
Raamatukogu

Sp. 1650

Väljaandja:

Eesti Maaomavalitsuste Liit

MAAOMAVALITSUS

EESTI MAAOMAVALITSUSTE LIIDU HÄALEKANDJA

25. jaanuaril 1938. a.

Nr. 1

KUUETEISTKÜMNES AASTAK.

Väljaandja: Eesti Maaomavalitsuste Liit.

Toimetaja: A. Loorits

Tellimise hind:	Toimetus ja talitus:	Kuulutuste hinnad:
Aastas . . . . . Kr. 5.—	Tallinnas, Roosikrantsi nr. 12.	1 lhk. Kr. 40.—, ½ lhk. Kr.
Pooles aastas . . . . „ 2.50	Tel. 452-72. Posti j. arve nr. 252.	20.—, ¼ lhk. Kr. 10.—, ⅓ lhk.
1923. aastak. . . . . „ —.50	Jooksvad arved: Eesti Pangas nr.	Kr. 5.—.
1924.—1935. a. à . . „ 2.50	609, E. Rahvapangas nr. 991 ja	Dokumentide kaotamise kuulut-
	Põllumeeste Keskpangas nr. 728.	tused 50 senti dokumendi pealt.

Ilmub üks kord kuus, 12 numbrit aastas.

Tallinn Linna
Keskraamatukogu

SISU:

Eesti Maaomavalitsuste Liidu 1937. aasta tegevuse ülevaade	Lk. 3
Vallaomavalitsused ja koolid	„ 6
Vallaomavalitsuste 1936./37. a. eelarvete täitmise aruannete üldkokkuvõtted . .	„ 8
Kinnisvaramaksu seaduse muutmisest . .	„ 14
Küsimusi ja vastuseid	„ 15
Kuulutusi	lk. 2, 16

Kuulutatakse maksvusetaks:

1. Gustav Viikmanni isikutunnistus, väljaantud Sõmeru vallavalitsusest 18. märtsil 1925. a. nr. 569 all.

2. August Thalberg'i hobusepass, väljaantud Võru Linnavalitsusest 21. aprillil 1937. a. nr. 883 all Johan Hindu p. Kikas'e nimele.

3. Jüri Smitti hobusepass, väljaantud Pakri vallavalitsusest 30. detsembril 1925. a. nr. 17 all.

4. Osvald Peetri p. Irbe hobusepass, väljaantud Taheva vallavalitsusest 1. sept. 1928. a. nr. 5 all.

5. Osvald Irbe hobusepass, väljaantud Saru vallavalitsusest 23. veebr. 1931. a. nr. 2 all Elmar Kroonbergi nimele.

Eesti Omavalitsuste ja Ühis- tegeliste Asutuste Kindlus- tus A.-S.

„OMA“

Seltsi omanikeks-peremeesteks on omavalit-
sused, pangad ja põllumajanduslikud ühi-
sused

**Suurem ja
edurikkam
koduma
kindlustusettevõte**

Seltsi juhatus: Tartus, omas majas Riia t. 41.
Telef. 3-44 ja 16-12.

Osakonnad: Tallinnas, Rakveres, Võrus,
Viljandis, Pärnus, Tõrvas ja Kuressaares

Kaastöölisele ja tellijatele!

Ajakirja mahutavuse tõstmiseks on soovitav, et avaldamiseks saadetud artiklid oleksid võimalikult kokku surutud. — Trükivigade vältimiseks on tarvilik, et käsikirjad oleksid kirjutatud selgestiloetava kirjaga; eriti soovitav on masinakiri ridade laiema vahega. Toimetus jätab enesele õiguse käsikirja lühendada ja keeleliselt korrigeerida. — Avaldamata jäänud artiklite käsikirjad saadetakse tagasi ainult vastaval, käsikirjale juurdelisatud soovil.

Ajakirjas antakse vastusi tellijate küsimustele. Kui keegi tellijaist soovib saada vastuse enne järgmise numbril ilmumist, siis saadetakse sellekohasel soovil vastus posti kaudu kätte, kui selleks on lisatud juurde 10-ne sendiline postmark. Toimetus jätab enesele õiguse avaldada ka kirjateel saadud vastused, kui küsimused põhimõttelised ja üldhuvilised. Küsijate nimesid ei avaldada, kuid küsijatele, kes oma nime ega aadressi ei teata, ei vastata.

Eesti Maaomavalitsuste Liidu 1937. a. tegevuse ülevaade.

I. Liidu koosseis.

Aruandeaastal Liit teotses endiselt oma põhikirja alusel, mille viimane muudatus Vabariigi Valitsuse poolt 17. detsembril 1930. a. kinnitatud ja mille järgi Liidu liikmeks võivad olla maaomavalitsuste järglased ajutised maavalitsused ja vallaomavalitsused.

Aruandeaastal olid Liidu liikmeks kõik 11 ajutist maavalitsust ja 258 vallaomavalitsust 365 hulgast. Liitu koondamata jäid 107 vallaomavalitsust. Kuid Liit teotses ühtlaselt kõigi vallaomavalitsuste hüveks, ka nende hüveks, kes tema liikmeks astumist seni veel ei ole otsustanud.

II. Liidu tegevuse stun.

Aruandeaastal Liidu tegevus põhikirja nõudel oli suunatud maavalitsuste ja vallaomavalitsuste tegevuse ühtlustamise ja paremini korraldamise ning ülesannete edukamalt ja võimsamalt täitmise eest hoolitsemisele.

Ka üldises riigielu korraldamises tuli Liidu esindajatel pidevalt kaasa tömmata, nõupidamistest osa võtta ja nõupidamisi korraldada.

III. Seisukohavõtmisi seaduste ja määruste eelnõude kohta.

Liidu organite poolt vaadati ja arutati läbi, võeti ja esitati seisukohti, arvamusi, parandusi ja täiendusi seaduste ja määruste kohta, milledest olgu nimetatud järgmised:

1. Maanteede Valitsuse poolt koostatud Teedekapitali summade alal omavalitsuste tulu- ja kulueelarvete ning aastaaruannete määruse eelnõu.

2. Majandusministeeriumi poolt koostatud Riigi ja omavalitsusasutiste kütteainete kokkuhoiu taotlemise seaduse eelnõu.

3. Politseivalitsuse poolt koostatud Kodanliku õhukaitse üldkava eelnõu.

4. Põllutööstusministeeriumi Loomatervishoiu Osakonna poolt koostatud Tapakohade määruse eelnõu.

5. Maapanga poolt koostatud Maapanga võlgade sissenõudmisel võetava lisaraha seaduse elluviimise määruse eelnõu.

6. Maapanga poolt koostatud Maapanga summade nõudelehe kavandid.

7. Siseministeeriumi Omavalitsuste Osakonna poolt koostatud Vallaomavalitsuste maksude määramise aluste ja ülemäärade määruse eelnõu.

8. Haridusministeeriumi poolt koostatud Õppejõudude teenistuse seaduse täiendamise seaduse eelnõu.

9. Kaitseliidu, Naiskodukaitse, Noorte Kotkaste ja Kodutütarde üksuste lõbustusmaksust vabastamise kavatsus.

10. Käsitöökoja, Üleriikliku Korstnapühkijate Meistrite Ühingu ja mitmete linnade korstnapühkijate meistrite taotlused korraldada korstnapühkimise tööala eksameid ainult Tallinnas ja Tartus.

11. Sotsiaalministeeriumi poolt koostatud Emade ja lastekaitse seaduse eelnõu.

12. Haridusministeeriumi poolt koostatud Kooliametite seaduse eelnõu.

13. Põllutööstusministeeriumi poolt koostatud Veterinaarala korraldamise seaduse eelnõu.

14. Haridusministeeriumi poolt koostatud Õppe- ja kasvatustöö riikliku korralduse ja järelevalve seaduse eelnõu.

15. Kalanduskoja taotlused kalapaatide vabastamiseks vallaomavalitsuste heaks võetavast paadimaksust.

IV. Algatusi seaduste ja määruste andmiseks ning muutmiseks.

1. Vallaomavalitsuste poolt ammu oodatud ja taoteldud Vallaseadus valmis ning pandi kehtima alates 1. maist 1937, mis tähistas uut ajajärku meie vallaomavalitsuste elus ja ajaloos.

2. Töötati välja üksikasjalised juhised vallaarhiivide korraldamiseks („Maaomavalitsus“ 1937 nr. 4 ja 5), mis Siseministeeriumi poolt ringkirjaga 17. juulist 1937 nr. 844 soovitati vallaomavalitsustel võtta juhtnööriks.

3. Töötati välja ja esitati Siseministeeriumile põhimõtted vajalikkudele määrustele ja juhistele Vallaseaduse elluviimiseks: 1) vallavolikogu alal, 2) vallavalitsuse alal, 3) vallaomavalitsuse majandamise — varade ja kapitalide valitsemise alal, 4) vallaomavalitsuse maksude ja koormatiste alal, 5) vallaomavalitsuse eelarvete, aruannete ja arvepidamise alal.

4. Koostati vallaomavalitsustele uus eel-

arve nomenklatuur ja esitati Siseministeeriumile kinnitamiseks.

5. Valmistati vallaomavalitsustele uue eelarve nomenklatuuriga uus eelarve kava.

6. Töötati välja ja esitati Siseministeeriumile põhimõtted maakondade vappide tarvitamiseks.

7. Töötati välja maakondade lippude kavandid.

8. Esineti ettepanekuga, et võimaldataks vallaomavalitsuse hoonete tuleõnnetuste vastu kindlustamist ka valla oma kindlustuseltsis ning selleks muudetakz seniseid korraldusi.

V. Omavalitsuste ja omavalitsustegelaste huvide kaitse.

1. Varemalt, kuni Vallaseaduse kehtima hakkamiseni, lubati vallasekretäri kutseeksami õiendamist ja vallasekretäri kutse omandamist ka neile, kes on lõpetanud 6-eklassilise algkooli. Seesuguseid algkooli haridusega noori inimesi asus vallakantseleisse tööle vallasekretäri ameti õppimisele lootusega: kord eksam õiendada, kutse omandada ja iseseisvaks vallasekretäriks saada. Vallaseadus löikas neile selle lootuse läbi, sules ootamatult tee edasijõudmiseks, mida varemalt ei teatud aimata. Teadnuks seda varemalt, nad oleksid võinud ja saanud valida omale mõne teise elukutse, kus edasipüüdmiseks oleks tee lahti seisnud.

Selle ootamatult tekkinud olukorra tõttu, mitme maakonna vallaomavalitsuste kantseleiteenijate palvetel, Maaomavalitsuste Liit esines 20. märtsil Siseministeeriumile ettekandega: võimaldada erandina viimast korda veel katsetamist vallasekretäri kutseeksami õiendamiseks endistel alustel ja endises korras neile senistele pikemat aega vallakantseleides teenijatele, kellel ei ole keskkooli haridust, kuid kes vastavad senistele nõuetele, on vallakantseleis töötamisega omandanud vallasekretäri kutseks praktilise vilumuse ja vajalikud teadmised. — Ettekanne ei leidnud rahuldamist.

2. Üldhariduslike kude gümnaasiumide võrk arvatavasti kujuneb tulevikus senisest tunduvalt vähemaks ja gümnaasiumides õppijate arv saab olema piiratum. Gümnaasiumidesse pääsejate õpilaste valik tõenäolikkult tulevikus sünnib ainult võistluseksamite kaudu ja keskkoolide lõpetanuist pääsevad gümnaasiumidesse edasi õppima andekad ja rohkem arenenud õpilased. Õpilastele küllaldase ettevalmistuse gümnaasiumidesse astumiseks suudavad anda ainult need keskkoolid, milliste õpetajaskond

koosneb kvalifitseeritud õppejõududest. Seesugusteks keskkoolideks kujunevad peamiselt gümnaasiumidega koos töötavad keskkoolid. Sest, keskkoolide piiratud õppekava ei võimalda kõigile õppejõududele täit tundide arvu, mille tõttu paremaid õppejõude saab kasutada ainult gümnaasiumidega ühiselt. Seega kõik need keskkoolid, mis asuvad gümnaasiumidega koos, kujunevad õpilaste ettevalmistuselt teistest tunduvalt paremateks. Tähendatud põhjusel avatavate gümnaasiumide asukohast suurel määral oleneb: kas gümnaasiumid saavad olema kättesaadavad maalt ja linnast õpilastele võrdsetel alustel, või pääsevad sinna peamiselt ainult linnast õpilased.

Seepärast Maaomavalitsuste Liit palus härra Riigivanema lahket kaasabi, et gümnaasiumide võrgu kinnitamisel gümnaasiumide võrku võetavatest õppeasutistest osa lubatakse avada ka maal ja vähemates linnades. Vastasel korral gümnaasiumid muutuvad eriti kehvematele maal õpilastele kättesaamatuks ja gümnaasiumi hariduse omanine jääb linnast õpilaste eesõiguseks.

3. Vallaseaduse (RT 32 — 1937) nõuab omavalitsuse sekretäri kutset ka vallasekretäride abidelt (§ 79) ja lubab asendada vallasekretäre ainult kutseõiguslike abidega (§ 87). Kuna kutseõiguslike vallasekretäri abisid on vähe, siis tekitab vallasekretäride asendamine raskusi, eriti puhkusele lubamiseks, mille saamist Vallaseadus vallasekretäre õigustab riigiteenijatega ühistel alustel. Omavalitsuse sekretäri kutsega isikutest on puudus, osutub vajalikuks neid selleks ette valmistada. Seepärast Maaomavalitsuste Liit esines Siseministeeriumile ettepanekuga: korraldada vähemalt 1½ kuuline kursus omavalitsuse sekretäri kutsele ettevalmistamiseks, või usaldada selle korraldamine Liidule, kes varemalt selliseid kursuseid korraldanud.

4. Maavalitsuste tulud on jäänud samale tasemele, millele nad suruti viimase majandusliku kriisi ajal. Neist tuludest ei jatku maavalitsustele pandud ülesannete täitmiseks, nagu seletatud ja tõestatud eelmistel aastatel kirjadega 30. detsembrist 1935 nr. 135 ja 9. oktoobrist 1936 nr. 96.

Seepärast Maaomavalitsuste Liit palus Siseministeeriumi võtta riigi eelarvesse, nagu eelmistegi aastatel, ka 1938/39. majandusaastaks maavalitsustele toetuseks vähemalt kr. 500.000.—

5. Vallavanematele, nende abidele, vallasekretäridele ja teistele vallaomavalitsuste teenijatele makstavad tasud neile pandud ülesannete täitmise eest on aastate kestel

olnud vähesed ega kohustuste hulga ning vastutusele kaugeltki mitte vastavad. Sealjuures on vallaomavalitsuste teenijate ülesanded ja töö aast-aastalt suurenenud. Eriti on uus Vallaseadus tunduvalt suurendanud vallavanemate ja vallasekretäride ülesandeid, tööd ja vastutust. Vallaomavalitsuste tulude vähesus möödunud kriisiaastatel ei võimaldanud tasude töstmist normaaltasemeni; kuigi vallaomavalitsuste teenijatele ja nende kutseorganisatsioonidelt selleks aastate kestel palveid ja soove avaldati. Nüüd on majanduslik olukord paranenud ja kujunenud normaalseks ning vallaomavalitsuste tulud, võrreldes nende seisuga kriisiaastatel, on suurenenud. Käesoleval ajal ei peaks enam olema takistusi ka vallaomavalitsuste teenijate tasude ümberkorraldamiseks nende suurendamise suunas.

Seepärast Maaomavalitsuste Liit töötas välja ja esitas Siseministeeriumile vallavanemate, vallavanemaabide, vallasekretäride ja nende abide ning vallakantseleiametnikkude tasude alammäärad, selle eeldusega, et vallasekretäridele, nende abidele ja valla kantseleiametnikkudele peale põhipalga makstaks veel lisatasu riigiteenijate teenistusvõime lisatasule ja perekonnaabirahale vastavas suuruses. Ühtlasi töötati välja ja esitati ka vallakantseleide koosseisude alammäärad.

VI. Omavalitsuste töö ühtlustamine ja korraldamine.

1. Tallinnas, Harju maavalitsuse saalis aruandeaasta 29. jaanuaril korraldati maavalitsuste esimeeste, administratiivosakondade juhatajate ja valdade revidentide nõupidamine, kus arutati valla- ja aleviomavalitsuste järelevalve teostamist ning võeti vastu seisukohad ühtlustavateks juhisteks: 1) valla- ja alevivalitsuste revideerimise alal, 2) valla- ja aleviomavalitsuste majandamise alal, 3) valla- ja alevivalitsuste eelarvete ja aruannete alal, 4) valla- ja alevivalitsuste arvepidamise alal, 5) valla- ja alevivalitsuste üldise asjaajamise alal, 6) valla- ja alevivalitsuste perekonnaseisuameti alal.

2. Tallinnas, Harju maavalitsuse saalis, aruandeaasta 20. septembril korraldati maavalitsuste ja Vallasekretäride Seltsi osakondade esindajate nõupidamine, kus arutati läbi ja võeti seisukohad kõigi esitatud soovide ja ettepanekute kohta vallavalitsuste eelarve kava ja arvepidamise korra ümberkorraldamiseks, mille tegi tarvilikuks uus Vallaseadus.

3. Töötati välja eeskujuliku vallamaja ehituskavandite valmistamise võistlustingimused ja muretseti vajalik krediit võistluse korraldamiseks.

4. Liidu esindajad olid lektoriteks nii Siseministeeriumi kui maavalitsuste poolt korraldatud omavalitsustegelaste kursustel ja käisid maakondlistel omavalitsustegelaste koosolekutel omavalitsuste tegevusalade kohta ülevaateid, seletusi ja juhatusi andmas. Seletusi anti ka nii kirjalikult kui telefoniga vastuseks paljudele kirjalikkudele ja telefoniga küsimistele ja pärimistele.

VII. Muu tegevus.

Aruandeaasta 7., 8. ja 9. septembril külastasid Liitu ja mõningaid meie omavalitsusi Leedu omavalitsuste tegelased.

Liidu esindajad pidasid endistviisi pidevalt kontakti valitsusasutistega, võtsid osa nende nõupidamistest omavalitsustesse puutuvate küsimuste arutamisel ja aitasid ning töötasid kaasa seaduste ja määruste eelnõude koostamisel.

Siseministeerium kasutas Liidu esindajate kaastööd ka vallaomavalitsuste revideerimiseks ja järelevalveks.

VIII. Liidu häälekandja.

Aruandeaastal Liidu häälekandja „Maaomavalitsus“ ilmus viieteistkümne aastakäigu A. Looritsa toimetusel.

Ajakirjas ilmus aasta jooksul artikleid 52, teateid Maaomavalitsuste Liidu ja omavalitsuste tegevusest 2, Riigikohtu seletusi 11 ja küsimusi ja vastuseid 25. Ajakirja aastakäik sisaldas 192 lehekülge.

IX. Liidu nõukogu.

Liidu nõukogu pidas aruandeaasta jooksul kaks koosolekut — 6. aprillil Tallinnas ja 24. juulil Kuressaares. Päevakorras oli kokku 13 küsimust.

Nõukogu koosseisu kuulusid:

Harju maavalitsusest — K. R. Ruus,
P. Mäggi;
Järva maavalitsusest — V. Tartu;
Lääne maavalitsusest — A. Kasterpalu,
J. Nurk;
Petseri maavalitsusest — A. Mäeloog,
A. Svaner;
Pärnu maavalitsusest — J. Marksoo,
A. Lüsik;
Saaremaa maavalitsusest — M. Öispuu,
H. Otsstavel;

Tartu maavalitsusest — H. Lauri, H. Miller, H. Treial;
 Valga maavalitsusest — V. Maidre;
 Viljandi maavalitsusest — M. Hansen, N. Vatter;
 Viru maavalitsusest — K. Pajos, E. Raatma, R. Känd;
 Võru maavalitsusest — A. Kohver, A. Vainola.
 Harjumaa valdadest — A. Alter, A. Hammer;
 Järvamaa valdadest — J. Kents;
 Läänemaa valdadest — A. Einlo, J. Parts;
 Petserimaa valdadest — N. Kaliste, B. Makson;
 Pärnumaa valdadest — V. Pendre, H. Blumfeldt;
 Saaremaa valdadest — A. Rei, V. Mälk;
 Tartumaa valdadest — M. Väarsi, E. Laanemäe, L. Antik;
 Valgamaa valdadest — A. Eichenbaum;
 Viljandimaa valdadest — G. Päss, K. Moks;
 Virumaa valdadest — G. Püss, A. Luigamäe, J. Ups;
 Võrumaa valdadest — J. Hagivang, A. Kütt.

X. Liidu juhatus.

Juhatuse koosseisu kuulusid: esimees H. Lauri, aseesimehed A. Einlo, A. Eichenbaum ja A. Kohver, ning liikmed V. Pendre, M. Väarsi ja V. Tartu.

Liidu juhatus pidas aruandeaastal 5 koosolekut, kus oli arutusel kokku 30 küsimust.

XI. Revisjonikomisjon.

Revisjonikomisjoni kuulusid M. Hansen, A. Mäeloog, E. Laanemäe ja G. Päss.

XII. Liidu esindajad.

Liidul olid järgmised esindajad:
 Riiklikus hoolekande nõukogus — K. Pajos, E. Pihlak, G. Päss ja H. Miller;
 Riiklikus tervishoiu nõukogus — H. Lauri;
 Tariifinõukogus — H. Aviksoo (koos Linnade Liiduga);
 Riigi Statistika nõukogus — A. Loorits;
 Vabadussõja mälestamise komitees — H. Lauri;
 Riigi arhiivnõukogus — A. Loorits;
 Omavalitsuste liitude vahelises komisjonis — H. Lauri;
 Sanatoorium „Kloostrimetsa“ hoolekogus — P. Männik;
 Dr. Fählmanni mälestuse jäädvustamise komitees — H. Lauri;
 Riigi majandusnõukogus — H. Lauri;
 Suvituskohtade ja supel- ning tervispa-
 randusasutuste keskkorralduse juhatuses — P. Männik;
 Rahvusvahelise administratiivteaduste le-
 vitamise Eesti sektiioonis — A. Loorits;
 Sotsiaaltöö komitees — A. Loorits;
 Sihtasutis „Turismi Keskkorraldus Ees-
 tis“ — nõukogus ja juhatuses — V. Velner;
 Maksupeakomitees — A. Loorits;
 Metsahoikomitees — A. Loorits;
 Geodeetilises komitees — P. Mäggi;
 Sihtasutis „Eesti Lastekaitse“ nõukogus
 — A. Loorits ja K. Vaht;
 Lennuasjanduse komitees — P. Männik;
 Tuletõrjekapitali komitees — A. Loorits.

Vallaomavalitsused ja koolid.

V. Velner.

Rahvahariduse küsimus on tähtsamaid küsimusi olnud ja jääb ka seda meie mitmekesiste eluvalduste alal. Eriti suurt rõhku on pandud rahvaharidusele ja selle tõstmisele meie omariikluse ajastul. Kuueklassilise koolisunduse sisseseadmise, kutsehariduse levitamise ning arendamise, rahvaülikooli võrgu loomine — kõik need sammud on suunatud sellele, et tõsta meie rahvahariduslikku taset, et võimalikult sammu pidada sel alal teiste kultuurriikidega.

Sellejuures ei saa aga salata, et sel alal on omariikluse päevil tehtud vigu ja küllalt-

ki suuri, mis annavad end tunda veel praegugi. Üldhariduslike koolide liiga laiaks paisutamine, tung ülikooli ja sealt ning gümnaasiumidest väljuvatele isikutele töövõimaluste mitteleidmine, kõik need nähted on mõtlemapanevad ning on sundinud ette võtma ümberkorraldusi ja reforme meie hariduspoliitikas.

Haridusküsimuses põhjaneva osa moodustavad koolid ja kõik, mis sellega seoses. Sellejuures vundamendiks kõigile on rahvaalgharidus ja algkoolid, mis moodustavad rõhuga enamuse kõikidest koolidest. Selle-

juures tuleb veel tähendada, et suur enamus meie rahvast peab leppima ainult algkooli kas täielise või osalise haridusega, kuna ainult väike osa rahvastikust pääseb edasi gümnaasiumi ja üksikud kõrgematesse õppeasutistesse. Sellepärast on selge, kuivõrt suure osatähtsuse omavad algkoolid meie haridusel. Need on väravad, mille kaudu läbi läheb kogu meie rahvas ja sellepärast nende korraldusest ja kvaliteedist suurel määral saab mõjutatud meie tulevaste kodanike isiksus ning sellega ühtlasi ka kogu rahva mentaliteet.

Rõhva enamuse algkoolide majanduslikeks ülalpidajaiks on omavalitsused ja nimelt linnades linnaomavalitsused, alevites aleviomavalitsused ja valdades vallaomavalitsused. Ainult üksikjuhtudel esineb majandusliku ülalpidajana ka riik või mõni teine asutus või organisatsioon. Sellejuures muidugi õpetajate palkade osa langeb riigi kanda, kuna majandusliku ülalpidamise all mõeldakse meil koolidele vastavate ruumide hankimist, selle korraspidamist, sisustuse muretsemist jne.

Algkoolide majanduslik ülalpidamine moodustab tähtsa osa vallaomavalitsuste ülesannetest ja samuti küllaltki suure kulu vallaomavalitsuse kulude eelarves. Nii moodustab vallaomavalitsuste 1936/37. a. eelarvete kulude kokkuvõttes rahvaharidusele minev osa tervelt 29,08% kogu eelarvelistest kuludest. Siin on arvatud jooksvad kulud rahvahariduse peale, nagu ruumide jooksev remont, õppeabinõude ja inventari muretsemine, küte, valgustus, teenimine jne. Siia hulka ei ole arvatud aga koolimajade kapitaalremonte, ümberehitusi ja uute koolimajade ehitamisi, mis on viidud valla erakorraliste kulude hulka. Ja need moodustavad 12,93% kogu valdade kulude summast. Erakorralised kulud ei lähe küll kõik koolimajade ehituse peale, kuid julgesti võib öelda, et sinna läheb vähemalt pool sellest. Sellega võiksime öelda, et vallaomavalitsused kulutasid 1936/37 eelarveaastal rahvahariduse peale 36% kogu oma kuludest, s. o. kaugelt üle $\frac{1}{3}$ -ku, ehk arvuliselt 4.971.189 kr. See on küllalt aukartustäratav summa ja omab küllaltki suure osatähtsuse valla üldistes kuludes.

Vallategelastel ja koolitegelastel tuleb üksteisega alati kokku puutuda. Sellejuures esineb kool alati saaja ja vald andja osas majanduslikul alal ja juba vanasõna ütleb, et kus tegemist on rahaga, seal võib kergesti tekkida tüli ja arusaamatusi, nii on see ka siin. Tihtigi siin ja seal tekib vaielusi vallaomavalitsuse ja koolijuhataja või hoole-

kogu vahel ja peamiselt majanduslike küsimuste pärast. Koolijuhataja kaebab, et vald küllaldaselt ei rahulda kooli seaduslike nõudmisi, kuna vallajuhid leiavad, et valla eelarve ei kannu välja kooli üha suurenevaid nõudmisi. Ja mõlemil on teinekord õigus.

Üks raskemaid küsimusi meie koolipoliitika ja eriti algkoolide alal on koolimajade küsimus. Enne meie omariiklust kestis algkooli kursus 3 aastat ja koolikohustus ei käinud kõigi kohta. Vabariigi algpäevil toodi sisse kuueaastane koolisundus ja laiendati koolikohustus lastele 8—16 aastani.

Koolikohustuse maksmapanemise ja selle laienemise tagajärjel kasvas kooliruumide puudus, kuna olemasolevaid koolimaju oli vähe ja pealegi sõjaaastail neid juure ei ehitatud, vaid osa isegi hävitati sõja- ja revolutsioonimõllus.

Juba vabariigi algpäevil leiti, et omavalitsused ei suuda oma reserveidga koolimaju vastaval arvul ehitada ning selleks asutatigi 1922. a. Koolimajade ehitusfondi seaduse alusel koolimajade ehitusfond, mille ülesandeks anda omavalitsustele koolimajade ehitamiseks odavaprotsendilist ja pikaajalist laenu.

Nagu nähtub omaaegsetest andmete kogumisest Riigi Statistika Keskbüroo poolt, on meil ligi 30% koolimaju ehitatud enne 1875. a. ja sellega loomulikult täiesti ajast ja arust läinud. Sellejuures tuleb maal juure soetada ja ehitada 51% olemasolevaist koolimajadest ja linnades 47%. Ühesõnaga pooled koolimajadest tulid ehitada juure või kapitaalselt ümber.

Kuid koolimajade ehituse ja ümberehituse arenemisel on selgunud, et koolimajade ehitusfondi kapitalid kaugeltki ei suuda rahuldada nõudeid. Seadus näeb ette, et omavalitsused võivad saada koolimajade ehitusfondist laenu kuni 75% eelarve üldsummast. Tegelikult on aga nad senini saanud keskmiselt laenu kuni 40% ehitussummadest. Sellejuures näeme aga, et nõudmine koolimajade ehituslaenu järele mitte ainult ei kahane, vaid järjest kasvab. Selleks on tõuke annud Haridusministeeriumi poolt koostatud koolimajade ehituse kolmekordne viis-aastaku kava. Selle kava järgi tuleksid kõik koolimajad, mis vajaavad asendamist uutega või kapitaalselt ümberehitamist, korraldada 3×5 aasta jooksul. Sellejuures näeme aga, et need summad, mis selleks vajalised, tõusevad astronoomiliste arvudeni. Näiteks Valgamaal üksi läheks selleks vaja esimesel viis-aastakul 359.100 krooni, teisel —
(Vt. järg lk. nr. 12)

Vallaomavalitsuste 1936/37. a. eelarv

1. 1936/37. a.

Tulude ja kulude nimetus	Viru		Järva		Harju		Lääne		Saare	
	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%
TULUD.										
1. Maksud:										
1. Kinnisvaramaksu valdade osa	118.938,95	15,53	72.484,96	19,59	92.878,06	14,23	74.102,22	16,47	38.154,43	13,35
2. Kinnisvarade lisamaks	53.720,38	7,01	33.767,87	9,13	43.831,13	6,71	27.775,41	6,17	18.228,88	6,38
3. Tulumaksu valdade osa	51.156,55	6,68	23.529,38	6,36	42.264,65	6,47	32.657,24	7,27	24.598,21	8,60
4. Kogukonnamaksud	209.610,58	27,36	105.952,22	28,63	216.879,15	33,23	162.904,29	36,22	101.509,17	35,52
5. Maksud äril. ja tööst. ettev.	38.771,31	5,06	10.264,67	2,77	23.713,33	3,64	8.547,26	1,90	7.119,68	2,49
6. Maksud aurumasinatelt	901,90	0,12	563,75	0,15	904,77	0,14	368,60	0,08	121,90	0,04
7. Maksud mootoritelt	3.048,71	0,40	2.136,05	0,58	2.340,87	0,36	1.838,59	0,41	1.153,20	0,40
8. Maksud jalgratastelt	14.790,91	1,93	8.985,90	2,43	15.933,25	2,44	14.305,65	3,18	9.769,90	3,42
12. Maksud laada- ja turuplats.	2.822,32	0,37	3.148,22	0,85	5.213,03	0,80	3.294,62	0,73	517,93	0,18
13. Maksud viivitus %	16.539,76	2,16	5.027,30	1,36	10.087,16	1,55	4.252,42	0,94	3.157,47	1,10
15. Maksud dokumentidelt	5.265,94	0,69	2.664,59	0,72	4.245,32	0,65	3.681,83	0,82	1.481,62	0,52
16. Maksud jahitunnistustelt	2.723,20	0,35	1.341,50	0,36	2.365,95	0,36	1.284,55	0,28	933,10	0,33
17. Maksud koertelt	1.528,—	0,20	1.187,75	0,32	1.883,42	0,29	704,68	0,16	—	—
18. Maksude sissenõudm. lisarahad	6.823,92	0,89	3.076,84	0,83	4.050,32	0,62	1.827,80	0,41	1.486,58	0,52
19. Suvitumaks	938,—	0,12	—	—	—	—	—	—	—	—
9, 10, 11 ja 14. Maksud veoäri- pid., söiduhobust., töld. ja vii- naostulubadelt	98,—	0,01	5,—	—	20,—	—	—	—	—	—
Kokku ptk. I	527.678,43	68,88	274.136,—	74,08	466.610,41	71,49	337.545,16	75,04	208.232,07	72,85
2. Varandused	4.456,30	0,58	3.289,70	0,89	7.674,76	1,18	3.952,32	0,88	749,67	0,26
3. Valdade kapitalid	17.810,86	2,32	2.356,02	0,64	3.813,42	0,58	3.977,28	0,88	696,48	0,24
4. Valdade asutised	54.749,05	7,15	22.122,98	5,98	35.251,44	5,40	20.054,48	4,46	10.488,71	3,66
5. Valdade ettevõtted	1.146,77	0,15	192,06	0,05	—	—	1.046,67	0,24	—	—
6. Üldkulude tasud	19.302,29	2,52	8.815,63	2,38	17.486,—	2,68	8.056,04	1,79	4.861,37	1,70
7. Üldtoetused	1.000,—	0,13	450,—	0,12	398,—	0,06	—	—	544,20	0,22
8. Mitmesugused tulud	93.600,78	12,22	22.029,31	5,96	21.978,38	3,37	14.015,40	3,11	10.353,41	3,62
Korralised tulud kokku	719.744,48	93,95	333.391,70	90,10	553.212,41	84,76	388.647,35	86,40	235.925,91	82,55
Erakorralised tulud	46.335,45	6,05	36.618,43	9,90	99.506,31	15,24	61.186,83	13,60	49.884,35	17,45
Tulude kogusumma	766.079,93	100%	370.010,13	100%	652.718,72	100%	449.834,18	100%	285.810,26	100%
KULUD.										
1. Vallavolikogud	5.295,89	0,75	2.986,23	0,87	3.461,52	0,56	4.330,61	1,03	2.482,71	0,95
2. Vallavalitsused	213.294,48	30,24	107.332,45	31,14	173.454,86	28,20	122.427,60	28,99	70.951,30	27,21
3. Sotsiaal-administratsioon	9.345,03	1,32	4.826,91	1,40	6.955,76	1,13	5.809,91	1,37	3.007,55	1,15
4. Heakord	22.259,13	3,16	5.439,44	1,58	11.079,67	1,80	5.692,89	1,35	5.662,19	2,17
5. Haridus	249.275,28	35,34	112.955,93	32,76	204.673,12	33,28	122.908,66	29,11	75.686,32	29,03
6. Hoolekanne	73.024,32	10,35	56.180,34	16,30	81.847,31	13,30	59.149,78	14,01	28.750,77	11,02
7. Valdade ettevõtted	236,31	0,03	—	—	128,27	0,02	73,67	0,01	—	—
8. Valdade üldvarandused	2.466,02	0,35	551,12	0,16	1.656,35	0,27	762,83	0,18	1.222,18	0,47
9. Valdade kapitalid	55.096,09	7,82	5.978,32	1,73	4.525,73	0,74	21.072,85	4,99	6.142,22	2,35
10. Laenude ja % tasumine	18.635,14	2,64	6.394,34	1,85	18.723,50	3,04	12.939,46	3,06	10.866,05	4,17
11. Mitmesugused kulud	10.077,79	1,43	8.126,54	2,36	8.494,92	1,38	5.948,88	1,41	3.021,61	1,16
12. Tagavarasumma	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Korralised kulud kokku	659.005,48	93,43	310.771,62	90,15	515.001,01	83,72	361.117,14	85,51	207.792,90	79,68
Erakorralised kulud	46.328,82	6,57	33.931,20	9,85	100.131,75	16,28	61.185,60	14,49	52.980,35	20,32
Kulude kogusumma	705.334,30	100%	344.702,82	100%	615.132,76	100%	422.302,74	100%	260.773,25	100%

ete täitmise aruannete üldkokkuvõtted.

ogutulud ja kogukulud.

Pärnu		Viljandi		Tartu		Valga		Võru		Petseri		Kokku	
Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%
60.581,12	13,24	72.868,13	14,53	123.426,32	15,85	28.783,04	13,56	57.373,40	12,00	29.015,60	7,94	777.606,23	14,44
33.769,91	6,43	38.234,07	7,63	62.010,16	7,97	12.410,03	5,85	28.149,42	5,89	45.694,13	12,50	397.591,39	7,38
32.857,94	6,25	26.774,64	5,34	54.991,62	7,06	11.872,14	5,59	36.957,73	7,73	28.562,30	7,81	366.222,40	6,80
181.016,29	34,45	163.726,52	32,65	306.148,51	39,32	72.473,54	34,14	194.443,32	40,66	146.288,75	40,03	1.860.952,34	34,55
20.104,05	3,83	12.597,84	2,51	22.320,86	2,87	10.359,98	4,88	15.311,38	3,20	4.002,07	1,09	173.112,43	3,21
1.054,55	0,20	1.612,65	0,33	3.000,—	0,39	741,60	0,35	1.501,60	0,31	111,20	0,03	10.882,52	0,20
1.855,70	0,35	1.924,70	0,38	1.713,35	0,22	389,60	0,18	1.032,70	0,22	552,10	0,15	17.985,57	0,33
8.902,30	1,69	9.300,26	1,86	7.963,39	1,03	2.185,10	1,03	3.087,10	0,65	1.564,75	0,43	96.788,51	1,81
2.044,81	0,39	1.291,57	0,26	1.254,51	0,16	460,99	0,22	1.488,15	0,31	209,74	0,06	21.745,89	0,40
6.317,66	1,20	7.676,31	1,53	11.387,91	1,46	2.832,52	1,33	6.718,—	1,40	13.307,53	3,64	87.304,04	1,63
4.091,88	0,78	3.087,52	0,61	7.068,95	0,91	1.591,81	0,76	3.654,60	0,76	3.421,74	0,93	40.255,80	0,75
1.527,55	0,29	2.025,65	0,40	2.587,15	0,33	732,35	0,34	1.293,62	0,27	493,40	0,14	17.308,02	0,32
1.730,—	0,33	2.336,40	0,47	2.897,48	0,37	972,79	0,46	1.419,62	0,30	328,—	0,10	14.988,14	0,28
2.832,30	0,54	2.084,31	0,42	4.779,83	0,62	1.258,07	0,59	2.668,40	0,56	6.513,46	1,78	37.401,83	0,69
—	—	—	—	26,50	—	—	—	—	—	—	—	964,50	0,02
—	—	20,—	—	—	—	20,—	—	5,—	—	—	—	168,—	—
367.686,06	69,97	345.560,57	68,92	611.576,54	78,56	147.083,56	69,28	355.104,04	74,26	280.064,77	76,63	3.921.277,61	72,81
5.239,17	1,00	7.930,27	1,58	11.220,28	1,44	8.549,37	4,03	10.927,19	2,29	767,15	0,21	64.756,18	1,20
4.458,19	0,85	5.565,73	1,11	4.874,44	0,63	2.457,93	1,16	2.219,25	0,46	4.472,85	1,23	52.702,45	0,98
27.007,37	5,14	26.782,90	5,34	44.906,27	5,77	8.000,27	3,77	11.163,13	2,33	3.861,11	1,06	264.387,71	4,92
887,72	0,17	—	—	5,25	—	—	—	—	—	97,20	0,02	3.365,67	0,06
11.208,99	2,13	7.331,57	1,46	17.033,89	2,19	3.987,25	1,87	8.678,06	1,81	6.954,65	1,90	113.715,74	2,11
1.923,12	0,37	629,—	0,13	85,60	—	300,—	0,14	—	—	100,—	0,03	5.429,92	0,10
16.510,06	3,14	13.146,54	2,62	16.406,50	2,11	9.482,21	4,47	2.482,84	0,52	4.840,19	1,33	224.845,62	4,17
434.910,68	82,77	406.946,58	81,16	706.108,77	90,70	179.860,59	84,72	390.574,51	81,67	301.157,92	82,41	4.650.480,90	86,35
90.558,57	17,23	94.443,27	18,84	72.407,19	9,30	32.448,44	15,28	87.630,40	18,33	64.296,21	17,59	735.315,45	13,65
525.469,25	100%	501.389,85	100%	778.515,96	100%	212.309,03	100%	478.204,91	100%	365.454,13	100%	5.385.796,35	100%
3.738,96	0,76	5.084,01	1,09	7.441,66	1,01	2.066,85	1,05	4.946,65	1,07	5.519,13	1,68	47.354,22	0,94
146.416,40	29,80	145.730,45	31,14	264.738,—	35,91	66.335,96	33,62	157.154,25	33,91	107.176,22	32,53	1.575.011,97	31,28
5.536,27	1,13	7.434,76	1,59	11.503,23	1,56	4.128,98	2,09	7.205,30	1,55	6.717,65	2,04	72.471,35	1,45
6.325,37	1,29	5.296,29	1,13	13.446,21	1,82	2.391,28	1,21	8.792,53	1,90	7.932,36	2,41	94.317,36	1,87
144.326,05	29,37	123.737,88	26,44	210.118,99	28,50	46.027,18	23,34	102.863,28	22,20	97.979,97	29,74	1.490.552,66	29,60
71.607,68	14,57	61.520,85	13,15	100.245,13	13,60	31.802,07	16,12	67.700,91	14,61	20.168,87	6,12	651.998,03	12,95
163,68	0,03	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	601,93	0,01
1.743,50	0,35	2.015,67	0,43	4.297,37	0,58	1.973,48	1,00	1.980,61	0,43	901,82	0,27	19.570,50	0,39
2.992,49	0,61	4.315,25	0,93	6.516,55	0,88	1.426,67	0,72	3.280,64	0,71	6.446,10	1,96	117.792,91	2,34
15.607,22	3,18	10.124,96	2,16	33.781,21	4,58	4.855,06	2,46	13.433,18	2,90	2.871,14	0,87	148.231,26	2,94
7.251,90	1,47	9.660,51	2,06	15.627,75	2,12	3.928,08	1,99	8.447,03	1,82	10.193,34	3,09	90.778,35	1,80
—	—	—	—	—	—	3,28	—	—	—	—	—	3,28	—
405.709,07	82,56	374.920,63	80,12	667.716,10	90,56	164.938,89	83,60	375.804,38	81,10	265.906,60	80,71	4.308.683,82	85,57
85.695,43	17,44	92.997,17	19,88	69.609,—	9,44	32.360,09	16,40	87.601,45	18,90	63.545,01	19,29	726.365,87	14,43
491.404,50	100%	467.917,80	100%	737.325,10	100%	197.298,98	100%	463.405,83	100%	329.451,61	100%	5.035.049,69	100%

2. 1936/37. a. tulude laekumine.

	Põhi- ja lisa- eelarvetega määratud Kr.	Saadi Kr.	Jäi saada Kr.	Kogutulud Kr.
1. Virumaa vallaval.	755.012,34	766.079,93	—	766.079,93
2. Järvamaa „	366.285,86	369.900,13	110	370.010,13
3. Harjumaa „	700.442,50	652.584,23	134,49	652.718,72
4. Läänemaa „	451.004,72	446.296,30	3.537,88	449.834,18
5. Saaremaa „	286.330,89	276.707,50	9.102,76	285.810,26
6. Pärnumaa „	564.217,73	521.894,08	3.575,17	525.469,25
7. Viljandimaa „	515.405,24	495.806,58	5.583,27	501.389,85
8. Tartumaa „	792.167,44	751.885,76	26.630,20	778.515,96
9. Valgamaa „	216.116,60	207.152,46	5.156,57	212.309,03
10. Võrumaa „	488.018,03	467.962,71	10.242,20	478.204,91
11. Petserimaa „	383.186,23	351.238,67	14.215,46	365.454,13
Kokku:	5.518.187,58	5.307.508,35	78.288,—	5.385.796,35

3. 1936/37. a. kulude maksmine.

	Põhi- ja lisa- eelarvetega määratud Kr.	Maksti Kr.	Jäi maksta Kr.	Kogukulud Kr.
1. Virumaa vallaval.	755.012,34	691.010,86	14.323,44	705.334,30
2. Järvamaa „	366.285,86	344.155,31	547,51	344.702,82
3. Harjumaa „	700.442,50	589.031,86	26.100,90	615.132,76
4. Läänemaa „	451.004,72	412.905,26	9.397,48	422.302,74
5. Saaremaa „	286.298,29	251.217,85	9.555,40	260.773,25
6. Pärnumaa „	564.217,73	469.321,94	22.082,56	491.404,50
7. Viljandimaa „	515.405,24	461.101,18	6.816,62	467.917,80
8. Tartumaa „	792.157,44	701.236,61	36.088,49	737.325,10
9. Valgamaa „	216.534,77	191.827,15	5.471,83	197.298,98
10. Võrumaa „	488.018,03	447.548,25	15.857,58	463.405,83
11. Petserimaa „	383.186,23	297.361,65	32.089,96	329.451,61
Kokku:	5.518.563,15	4.856.717,92	178.331,77	5.035.049,69

4. 1936/37 eelmiste aastate tulude (deebitoride) laekumine.

	Oli saada Kr.	Saadi Kr.	Jäi saada Kr.
1. Virumaa vallaval.	39.625,56	2.274,57	—
2. Järvamaa „	12.893,37	8.219,88	—
3. Harjumaa „	25.210,84	16.176,43	36,85
4. Läänemaa „	12.478,43	9.290,55	236,02
5. Saaremaa „	12.913,21	10.117,48	635,76
6. Pärnumaa „	35.825,46	13.173,63	14.962,05
7. Viljandimaa „	21.510,28	7.271,05	8.176,04
8. Tartumaa „	48.461,56	27.792,19	450,95
9. Valgamaa „	18.537,95	9.145,67	1.323,46
10. Võrumaa „	41.742,25	24.722,11	1.173,63
11. Petserimaa „	71.543,38	47.456,30	9.421,75
Kokku:	340.742,29	175.639,86	36.416,51

5. 1936/37. eelmiste aastate kulude (kreditoride) maksmine.

	Oli maksta Kr.	Maksti Kr.	Jäi maksta Kr.
1. Virumaa vallaval.	18.831,14	15.295,91	722,56
2. Järvamaa „	8.663,01	6.807,94	—
3. Harjumaa „	24.045,48	19.942,72	374,29
4. Läänemaa „	16.443,84	11.579,72	3.429,06
5. Saaremaa „	10.902,99	7.573,80	909,18
6. Pärnumaa „	44.237,50	22.763,72	17.934,05
7. Viljandimaa „	24.441,79	15.322,47	5.276,33
8. Tartumaa „	55.917,16	37.715,11	2.129,16
9. Valgamaa „	13.024,07	8.078,43	1.128,23
10. Võrumaa „	36.344,44	29.815,08	1.341,99
11. Petserimaa „	76.743,05	66.673,21	4.316,66
Kokku:	329.594,47	241.568,11	37.561,51

6. Eelarvete ülejäägid 1936/37. a.

	1936/37. a. Kr.	Eelmiste aastate Kr.	Kokku Kr.
1. Virumaa vallaval.	62.423,31	38.915,99	101.339,30
2. Järvamaa „	23.998,66	3.492,86	27.491,52
3. Harjumaa „	39.272,01	6.509,53	45.781,54
4. Läänemaa „	30.698,55	15.914,45	46.613,—
5. Saaremaa „	25.402,30	9.898,87	35.301,17
6. Pärnumaa „	35.203,19	15.997,23	51.200,42
7. Viljandimaa „	32.939,65	7.565,72	40.505,37
8. Tartumaa „	41.141,94	15.270,61	56.412,55
9. Valgamaa „	14.756,83	5.017,09	19.773,92
10. Võrumaa „	15.065,78	7.096,16	22.161,94
11. Petserimaa „	26.129,87	2.723,30	28.853,17
Kokku:	347.032,09	128.401,81	475.433,90

7. Eelarvete puudujäägid 1936/37. a.

	1936/37. a. Kr.		Eelmiste aastate Kr.	Kokku Kr.
1. Virumaa 2 vallaval.	1.661,93	— vallaval.	—	1.661,93
2. Järvamaa — „	—	— „	—	—
3. Harjumaa 2 „	1.029,80	— „	—	1.029,80
4. Läänemaa 4 „	954,—	1 „	191,44	1.145,44
5. Saaremaa 1 „	166,89	— „	—	166,89
6. Pärnumaa 1 „	36,54	— „	—	36,54
7. Viljandimaa 3 „	1.687,80	— „	—	1.687,80
8. Tartumaa — „	—	1 „	397,95	397,95
9. Valgamaa 1 „	87,82	— „	—	87,82
10. Võrumaa 10 „	3.762,44	6 „	1.298,68	5.061,12
11. Petserimaa — „	—	— „	—	—
Kokku:	24 vallaval. 9.387,22	8 vallaval.	1.888,07	11.275,29

261.350 krooni ja kolmandal — 154.500 krooni. Sellejuures omavalitsused ise oma reservidest ja kogutavaist summadest suudavad katta sellest summast vaevalt $\frac{1}{5}$ -ku. Ülejäänud summa peaks saadama toetusena riigilt või laenu koolimajade ehituslaenu fondist. Kuid riiklikku toetust ei saa pida normaalseks abistamiseks omavalitsuste koolimajade ehitamisel ja sellise laialdase kava teostamisel ei ole ka riigil kuigi suurel määral võimalik toetustega kaasa aidata. Praeguste omavalitsuste kapitalide ja tulude juures omavalitsused ise ka ei suuda palju teha koolimajade ehitamise alal, vaid paratamatult on sunnitud paluma laenu. Koolimajade ehitamist ja viisaastakute teostamist ei saa aga jätta seisma. Sellepärast on paratamata ühelt poolt omavalitsuste üldtulude suurendamine, millised nii kui nii on jäänud minimaalseks, eriti maa- ja vallaomavalitsuste juures, ja teiseks tuleb kindlasti suurendada koolimajade ehitusfondi summe, et abistada suuremal määral omavalitsusi laenuga koolimajade ehitamisel. Igatahes siin tuleb ette võtta midagi resolutsemat, kui meie ei taha teha vähjakäiku meie koolimajade ehituspoliitikas ja sellega ühtlasi ka kogu meie rahvahariduse alal. Ja seda igatahes meie ei võiks juba oma tuleviku ja oma nooruse pärast!

Akuutsemaid küsimusi on praegu päevakorral olev koolide varustamine vastavate õppeabinõudega. Inventaariga ja õppeabinõudega varustamise alal on koolide ülalpidajad omavalitsused tegelenud vägagi erinevalt. Kui mõni omavalitsus on aastate kestel oma koolidele muretsenud kõik võimalikud õppeabinõud, siis teised ei ole selles osas üldse midagi ära teinud, vaid on jätnud omad koolid täiesti vaeslapse ossa. Kuna aga koolide õppetöö selle all võib kannatada, ongi Haridusministeeriumi poolt astunud samme olukorra normeerimiseks ja parandamiseks. Nii ilmus Avalikkude algkoolide seadetega ja õppeabinõudega varustamise määrus (RT 95 — 1935), mille järgi algkoolid peavad olema varustatud määruses loetletud õppevahenditega hiljemalt 1. augustiks 1938. a. Kuna antud tähtaeg on võrdlemisi lühike ja haarab ainult kaht eelarveaastat, siis paljudele omavalitsustele on see tekitanud tõsist muret ja raskusi. Nüüd on Haridusministeerium oma ringkirjaga 11. dets. 1937 veidi pehmenanud oma määruse norme, kuid üldiselt jääb siiski maksma seisukoht, et algkoolid peavad võimalikult olema varustatud õppeabinõudega 1. augustiks 1938. a.

Nagu näitasid möödunud aastal vallaomavalitsustelt kogutud andmed, on siin jällegi tegemist võrdlemisi suurte summadega. Näiteks ühel vallal, mille eelarve on 4000 krooni, tuli kahe aasta jooksul muretseda õppeabinõusid tervelt 1400 krooni eest, või 700 krooni eest aastas. See arv ei ole kaugeltki väike ja moodustab ligi 17% kogu eelarve summast. Loomulikult, et see vallale käib ülejõu, kui ta ei leia allikaid uute tulude hankimiseks ja neid allikaid on nii vähe — ainult kogukonnamaks ja seegi on ülesse kruvitud maksimumini. Kuna nüüd ülal tähendatud Haridusministeeriumi ringkiri on asja veidi pehmenanud, siis loodame, et vallaomavalitsused asjast üle saavad ja eeloleva aasta eelarvesse sisse võtavad võimalikult kõik vajalised õppeabinõud, mis on nõutavad. Juhul, kui üksikül vallaomavalitsustel ei ole see võimalik, siis peab see olema põhjendatud ja eelarve juures vastavalt alla kriipsutatud.

Üks küsimus, mis eriti viimastel aastatel ühes kodukaunistamise hoogtööga on ülesse kerkinud, on kooli aedade korraldamise küsimus. Kui meie tahame propageerida kodukaunistamise mõtet, siis peame seda algama kõigepealt avalike asutuste ja ehitiste juures, milleks esimeses järjekorras tulevad kõne alla koolimajad. Pealegi veedavad kasvavad noored siin suure osa oma ajast koolieas ja muljed, mis nad siit oma noorusest saavad, jäävad eluajaks neile meele. Ja niipalju peaksime igal juhul oma noorte eest hoolitsema, et neil oma kooliskäimise ajast, kui ilusamast ajast elus, jääks ilus ja häa mulje. Seda muljet aitame meie saavutada aga suurel määral ilusa ja kauni koolimajaga ja veel rohkem korraldatud ja nägusa koolimaja ümbrusega. Viimasel ajal ongi hakatud märksa rohkem tähelepanu pöörada kooliaedadele ja koolimajade ümbrusele. Peaaegu kõik koolid on lasknud teha omale kooliaia kavandi ja paljud on asunud juba koolimajade ümbruse tegelikule korraldamisele ja kooliaedade rajamisele. Siin tuleb koolijuhatajatel ja õpetajatel enestel ka jõuga ja nõuga appi tulla ja aidata asja korraldada. Tuleb korraldada kevadel ja sügisel koos õpilastega istutuspäevi ja vastavaid kursusi. Kõikide ühisjõul ja eriti nooruse vaimustuse kaasabil võib siin palju korda saata ja ära teha.

Ka kooli inventari eest tuleb vallaomavalitsustel rohkem hoolitseda. Paljudes koolides koolimööbel ja muu inventar jätab palju soovida. Seda on isegi veel osalt säilinud veneaegse pärandusena, mis muidugi on vananenud ja ajast ning arust. Siin on

küll omariikluse päevil juba mõndagi teatud, kuid palju on veel tegemata.

Lõpuks ei saa jätta märkimata käesoleval juhul ka kooliteenijate küsimust. Tih-tigi esineb kaebusi ja vaielusi kooliteenijate pärast ja sageli omavalitsused maksavad kooliteenijaile tasu ainult nende kuude eest, millal koolid töötasid, vabastades neid suvekuudel. Selline olukord on esile kutsunud nurinat ja arusaamatusi kooliteenijate poolt, kuid ka koolijuhatajad ei ole sellise korraga rahul olnud ja täiesti õigustatult. Pealegi kuuluvad kooliteenijad Pensioniseaduse (RT 76 — 1936) § 1 p. 7 alusel pensioni alla ja seega ei ole õiglane neid vabastada palgalisest ametist õppetöö suviseks vaheajaks või pidada neid teenistuses palgata. Selline olukord raskendab kooliteenijate teenistuskirjade pidamist, pensioniõigusliku teenistusaja arvutamist kui ka pensionikapitalimaksu tasumise kohta järevalve teostamist.

Ühtlasi tuleb silmas pidada ka asiolu, et kooliteenija kohuste hulka kuulub koolimaja ja kooli ümbruse korrashoid, samuti kaasabi kooliaia korrastamisel, vastavalt kooli poolt koostatud kooliteenija tegevusala määravale juhatuskirjale. Sellepärast tuleks vallavalitsustel võimalikult hoolitse-da, et kooliteenijad saaks olla teenistuses kooli juures aasta läbi.

Koolimajade ja koolide küsimus on niivõrt tähtis ja laiaulatuslik, et sellega tuleb tõsiselt arvestada kõigil, nii järevalveasutistel, vallategelastel kui ka koolitegelastel.

Siinjuures ei saa aga märkimata jätta veel asiolu, et senini on ka järevalveasutised palju patustanud eriti koolimajade ehitamise alal. Tuletame vaid meele omaeg-seid hiiglaprojekte standard koolimajade tüüpide jaoks, mille eeskujud olid võetud Lääne-Euroopast ja milliseid meie tunneme nn. „triiphoonete“ nimetuse all. Selliseid koolimajade ehitati meil Haridusministeeriumi nõudel vabariigi algul kaunis palju ja kõik nad peaaegu eranditult ei ole otstarbekohased ega valla kandejõukohased. Eriti suurt kulu nõuab nende jooksev korrashoid ja küte. Need asiolud on tingitud puudulikkudest projektidest, kui ka puudulikest tehnilisest järevalvest ehituse ajal. Et aga koolimajadesse paigutatakse suured kapitalid, siis tulevad rahvamajanduse huvides ja ka kooli huvides edaspidi võtta tarvitusele kõik võimalikud abinõud, et need puudused ei korduks. Selleks tuleb eestkätt suurendada tehnilise järevalve aparati ja nõuda kooli-ülalpidajailt, et nad täidaksid kõik ehitusmäärused korralikult.

Ühtlasi tahaksin siinkohal juhtida vallaomavalitsuste tähelepanu veel ühele asiolule. Juba ülalpool tähendasime, et vallaomavalitsuste tulud liialt väheldased, et võimaldaksid valdadele küllaldaselt koolimajade ehitamist. See on õige ja paratamatult peame tulevikus katsuma leida abinõusid valla tulude suurendamiseks. Kuid selle juures ei saa vallad unustada ühte tõsiasja, et tuleb kasutada kõik võimalikud allikad, et suurendada oma tulusid, eriti aga siis kui on ees või käsil koolimaja ehitamine. Koolimaja ei ehitata iga aasta ja sellepärast peab ta tulema korralik ja ajanõuetele vastav. Selleks tuleb ka vallal ja kõigil tema kodanikel teha pingutusi, et üle saada raskustest ja kaasa aidata koolimaja püstitamisele. Sellepärast ei ole ülekohtune, kui vallakodanikud mõne aasta jooksul maksavad valla kassasse kogukonnamaksu ja lisakinnisvaramaksu kõrgemal määral. Kuid ühtlasi annab Vallaseadus veel võimaluse lisatulude hankimiseks koolimajade ehitamisel. Nimelt Vallaseaduse § 165 annab vallavolikogule õiguse kohustada kogukonnamaksu maksnikke valmista-ma ja kinnisvarade valdajaid vedama kohale vallaomavalitsuse asutuste ehitus- ja küttematerjale. Ühtlasi võib vallavolikogu asendada natuuras täidetava koormatise rahalisega, kui see osutub otstarbekohasemaks, ja määrata selleks tarvismineva kulu, mis jaotatakse koormatiskohuslaste vahel samal alusel kui koormatiste täitmine natuuras ja nõutakse sisse samas korras kui muud vallaomavalitsusmaksud. Ühesõnaga vallaomavalitsusel on õigus ehitiste puhul ja seda ka koolimajade ehituste puhul materjalide valmistamise ja vedude otstarbel koormata valla kodanikke täiendavate kohustustega või maksustada täiendava maksuga. Mõned vallaomavalitsused ongi uue Vallaseaduse norme juba kasutanud ja naturaalkorras täidetava koormatise täiendava maksu peale ümber arvestanud. Kahjuks ei ole Siseministeerium senini annud koormatise jaotamiseks ja aluste normeerimiseks juhtnööre, nagu seda ette näeb seadus. Kuid loodame, et need peatselt ilmuvad, sest vastasel juhul on raske talitada vallavolikogudel kui ka otsestel järevalveasutistel, kellel ei ole juhtnööre milliste aluste järgi talitada.

Hariduse ja kooliküsimused on suure tähtsusega ja haaravad õrna asja, s. o. meie noorsugu. Sellepärast tuleb niihästi koolitegelastel, kui tegelikul kooli ja hariduselu eest hoolitsejail, kui ka vallategelastel, kui koolide majandusliku külje eest hoolitse-

jail, võtta seda asja täie tõsidusega ja andumusega. Sellejuures tulevad jätta soovimatud tülid ja hõõrumised, mis on ette tulnud või tulevad asjaajamisel üksteisega. Need arusaamatused ja vaidlused ei ole asjale kahaks, vaid ennem kahjaks. Meie kõik tahaksime, et meie noorsugu saaks õppida soodsates tingimustes ja sellepärast katsume jõudu mööda sellele kõik kaasa aidata. Sellejuures on aga vajaline leplik koostöö ja

üksteisest arusaamine. Seda head tahet, pe-remehelikku hoolt ja üksteisest arusaamist tuleb süvendada ja arendada kõikide juures, kes tegelevad kooli küsimusega ja siis võime loota, et saavutame märksa suuremaid tagajärgi, kui senini ja peatselt viime välja omad koolid tasemele, mis on sama kõrgel, kui näeme seda Lääne-Euroopa vanemate kultuurriikide juures.

Kinnisvaramaksu seaduse muutmisest.

A. Kruus.

Nagu „Maaomavalitsuses“ nr. 1 l. a. võisime lugeda, on E. Maaomavalitsuste Liit 1936. a. palunud Siseministeeriumilt ja Majandusministeeriumilt maal asuvate kinnisvarade maksuseaduste muutmist selles mõttes, et senise mitme maksu asemele seataks sisse ainus maks. Selle palutud muudatuse tarvidus on sedavõrd silmnähtav ja selge, et selle juures ei tarvitse enam pike-malt peatuda. Jääb ainult üle juhtida tähelepanu sellele, mil määral on vallad 1937. aastal lisakinnisvaraga maksustanud kinnisvarasid, et teha selgeks, et pole üldse tarvidust lubada valdadele lisakinnisvaramaksu määramise teel reguleerida üldist kinnisvaramaksu normi.

Valdade 1937/38. a. eelarvete kokkuvõttest („Maaomavalitsus“ nr. 9, l. a.) nähtub, et 1937. a. kinnisvaramaksu suhe võetava lisakinnisvaramaksuga on 13,33:7,09, ehk 100:53,2; tähendab, iga ühe krooni kinnisvaramaksu peale võetakse 53,2 senti lisakinnisvaramaksu. Kinnisvaramaksu seaduse § 9. l. a. määratud valdadele kuuluva kinnisvaramaksu ja kõrgeimal määral võtta lubatud lisakinnisvaramaksu suhe on aga järgmine: maadelt — 100:52,6, 57,8 või 55,6, hoonetelt — 100:57,1 või 50 ja tööstustelt 100:58,3 või 60. Toodud andmetest selgub umbkaudu, et vallad on kinnisvaradelt määranud lisakinnisvaramaksu normiks üldiselt kõrgeima seadusega lubatud normi, mispärast neile antud võimalus, kaasa rääkida lisakinnisvaramaksu määramisega kinnisvaramaksu suuruse kohta selle alandamise suunas, pole leidnud nimetamisväärsset kasutamist ja tuleb seetõttu pidada täiesti üleliigseks.

Kuna loodetavasti maal asuvate kinnisvarade maksustamise seaduste muutmine on lähemate kuude küsimus, oleks paras aeg võtta revideerimisele senise seaduse § 13, millega on vallavalitsustele tehtud kohuseks

maksukohuslastele igal aastal saata välja määratud maksu kohta teatelehed.

Kinnisvaramaksu seaduse § 5 määrab maksukohuslaseks kinnisvara omaniku kinnistusraamatu järgi, või kinnisvara pidaja põlise pidamise, rendi- või obrokilepingu järgi, või hoonete või tööstusasutuse omaniku. Vastavalt sellele peetakse katastriametis kinnisvarade nimekirja, mille andmed kinnisvaramaksu väljaarvutamise juures on vallavalitsustele kohuslikud. Maksu tasumise tähtjad ja maksu norm on pandud seadusega maksma. Seesuguse korra juures ei jää maksustatul enam mingit alust maksustamise vastu vastulause avaldamiseks ja sellepärast võib ka maksulehed iga-aastaselt kindla teadmisega, et ühelegi neist ei järgne maksukohuslaste poolt vastulauset, maksukohuslastele välja saata. Sellega aga ka on maksulehete iga-aastane väljasaatmine maksule vastuvaidlemise võimaldamise seisukohast täiesti kaotanud oma mõtte.

Nii kerkib esile küsimus — kas poleks mõeldav ära jätta § 13 tähendatud iga-aastane maksulehete väljasaatmine, sest neil maksulehtedel aasta-aastalt ei muutu muud andmed, kui ainult aasta number. Samuti kui katastriamet ei saada vallavalitsustele igal aastal uusi kinnisvaramaksukohuslaste nimekirju, vaid ainult kaks korda aastas teatab nimekirjades ettetulnud muudatustest, nii pole ka vallavalitsustel mõtet maksukohuslastele igal aastal allkirja vastu kuulutada ühte ja sama kohustust, mis temale juba seadusega peale pandud.

Sellepärast iga-aastaste maksulehete asemele tuleks maksukohuslastele anda püsivad kinnisvaramaksu teatekaardid, millel oleks andmed maksu määramise aluse, maksu suuruse, tasumise aja ja koha kohta, seega samad andmed, mis on iga-aastastel maksulehtedel. Need teatekaardid tuleks uuendamisele ainult siis, kui mõnel kaardil

asetsevad andmed on mõnel põhjusel muutunud, millised muutused katastriamet on teinud teatavaks vallavalitsusele.

Sarnased teatekaardid ei kujutaks endast mingisuguseid maksustamisotsuseid, kuna maksukohustus maksustatava isiku seisukohast algab seaduse § 5 põhjal juba kinnisvara omandamise, valdamise või rendile saamise ajast. Ka oleks sarnane olukord kooskõlas Maksustamiskorralduse seaduse § 63 mõistega. Ka seni pole kinnisvaramaksu osas vallavalitsused seaduse sisu kohaselt olnud maksu määravad, vaid ainult maksu väljaarvestajad ja vastuvõtjad vastavalt neile katastriametilt kättesaadetud andmetele.

Eeltoodud korra kohaselt tuleks Kinnisvaramaksu seaduse alljärgnevad §§ muuta umbes järgmiselt:

§ 11. „Käesoleva seadusega määratud maksu võtab vastu see valla- või alevivalitsus . . .“

§ 13. „Maksu vastuvõttev asutus . . . ja saadab maksukohuslasele maksu teatekaardi, millel maksukohuslasele teatatakse maksu . . . . . koht, ja mille kestvus kuni maksu muudatuseni . . .“

§ 14. „Maksu muutmist tuleb maksukohuslasel taotleda katastriameti kaudu, algatades küsimust maksu muutmist põhjendavate asjaolude esitamisega vallavalitsusele“.

Kõikjal mujal asendada „maksumääraja asutus“ „maksu vastuvõttev asutus“ega“ ja § 16 II lõige kaotada.

Ülemal toodud korra juures jääks ära

iga-aastaselt 155.561 maksulehe väljakirjutamine, nende kättetoimetamine allkirjade vastu maksukohuslastele ning mittemidagi-ütlevate allkirjade alalhoidmine vallavalitsuste registratuurides ja arhiivides. Maksuteate iga-aastane saamise moment ise mingil määral ei erguta maksukohuslasi maksu tasumisele. Kohustust maksu tasumiseks annab küllaldaselt alaline teatekaart, nagu seda on seni märgata olnud Eesti Maapanga tähtajaliste maksude teatekaartidest.

Tegelikult maksu vastuvõtmise töös täidab alaline teatekaart samad ülesanded sama hästi, kui iga-aastane maksuleht.

Mida kauemat aega püsivaks määratakse maksu norm, seda korrapärasemaks muutub maksu tasumine maksukohuslaste poolt. Kuid et olude ja tarviduste muutlikkuse seisukohalt ei ole soovitatav määrata maksu normi liiga kauaks ajaks ette kindlaks, võiks pidada sobivaks moodust, et kinnisvaramaksu norm määratakse kindlaks iga 5 aasta peale ette. Sellega oleks ka maksukohuslastel kindlam alus oma majapidamiste väljaminekute, kulutuste ja tasuvuse arvestusteks.

1938/39. a. eelarvete ja maksuraamatute koostamine pole enam mägede taga, mispärast vallavalitsuste töös tegelevad inimesed pikisilmi ootavad teo näol vastust eelpool mainitud E. Maaomavalitsuste Liidu pälele. Sel puhul võiks tulla kaalumisele maksuseaduse muutmise ka siin toodud põhimõtte kohaselt, millega oleks saavutatud suur kulu ja töö kokkuhoid.

Küsimusi ja vastuseid.

Küsimus nr. 1. Puhkuse tõttu või muil põhjustel puuduva vallasekretäri ja teiste vallaomavalitsuse nimetatavate teenijate asetäitmisest. Kas vallasekretäri võib tema nõusolekuta (arvestades töörohkusega) määrata haiguse või puhkuse tõttu kauemat aega puuduva naabri vallasekretäri või oma valla vallasekretäri abi või kantseleiametniku asetäitjaks ja kas tal on nende asendamise eest tasusaamise õigus?

Vastus: Vallaseaduse (RT 32 — 1937) § 97 järgi puhkuse tõttu ja muil põhjustel puuduva vallasekretäri ja teiste vallaomavalitsuse nimetatavate teenijate asetäitmise korra määrab vallavanem. Kui vallasekretäri asendamiseks vallaomavalitsuse teenijate hulgas puudub omavalitsuse sekretäri kutsega isik, siis võib ajutise maavalitsuse esimees panna vallasekretäri ülesannete täit-

mise sama maakonna mõne teise vallaomavalitsuse teenistuses olevale isikule, kes omab omavalitsuse sekretäri kutse. Asetäitjaks määratava nõusolekust ja asetäitmise tasust seadus ei kõnele. Järelikult asetäitjaks määratul puudub seaduslik alus asetäitmisest keeldumiseks ja asetäitmise eest eritasu saamiseks, kui selleks ei ole krediiti määratud. Nagu seletatud „Maaomavalitsuses“ nr. 9 — 1937 vastuses küsimusele nr. 15, asetäitmine on enamasti vastastikune, kusjuures nii asendatav kui asendaja saavad tasu edasi oma alalise ametikoha järele. Muidugi ei ole keelatud asetäitjale ka eritasu maksmine, kui selleks on määratud erikrediit või vabaneb krediit asendatava teenistusest lahkumise või haiguse korral (vt. Riigiteenijate, -töölise ja õppejõudude haiguskindlustuse seaduse § 29, RT 41 — 1937).

Igas omavalitsuses, samuti ka iga omavalitsustegelase ja -ametniku, kui ka administratiiv- ja omavalitsustegevusest ja üldseadusandlusest huvitatud isiku laual ei tohiks puududa

Eesti Maaomavalitsuste Liidu häälekandja

«Maaomavalitsus»,

mille tellimine 1938. a. peale on avatud.

Ajakiri „MAAOMAVALITSUS“ algab käesoleva aastaga 16. aastakäiku ja ilmub kuus korra, 12 numbrit aastas.

Ajakirja „MAAOMAVALITSUSE“ ülesandeks on kaitsta omavalitsuse põhimõtet, seista valvel omavalitsuste huvide eest, kaitsta nende õigusi, anda kaasa omavalitsuste tegevuse korraldamisele, anda omavalitsustegelastele juhtnööre ja laiendada nende teadmisi, olles sellega igale omavalitsustegelasele vajaliseks käsiraamatuks.

„MAAOMAVALITSUS“ püüab oma sisult olla mitmekesine ja puudutada võimalikult kõiki omavalitsuste ellu ja tegevusse puutuvaid alasid.

Üldosas avaldatakse artikleid ja kirjutisi omavalitsuste ellu puutuvate päevaküsimuste kohta, selgitatakse maksvaid seadusi ja arvustatakse seaduse eelnõusid, tuuakse ülevaateid ja statistilisi andmeid omavalitsuste tegevusalade kohta ning avaldatakse juhatuskirju omavalitsuste tegevuse kohta.

Omavalitsuste päevauudiste osas tuuakse üldtähtsusega teateid seadusandluse ja omavalitsustesse puutuvate sündmuste üle.

Eesti Maaomavalitsuste Liidu ja omavalitsuste tegevuse osas tuuakse sõnumeid tähendatud asutuste tegevuse kohta.

Välismaade omavalitsuste osas märgitakse ära tähtsamad sündmused välismaa omavalitsustes ja nende tegevuses.

Omavalitsuste tegelaste osas märgitakse ära meie tuntumate omavalitsustegelaste tähtpäevad, avaldatakse **Riigikohtu seletuste osas** omavalitsustesse puutuvaid otsusi. **Kirjanduse** osas tutvustatakse omavalitsustesse puutuva kirjandusega ja **Küsimuste ning vastuste** osas lahendatakse lugejate poolt saadetud praktilisi õigusteaduslikke ja omavalitsuste asjaajamise puutuvaid küsimusi.

„**Maaomavalitsusele**“ on kaastööd teinud ja lubanud teha Ülikooli õppejõude, kõrgemaid kohtutegelasi, Riigikogu liikmeid, kõrgemaid riigiametnikke ja tegelikke omavalitsustegelasi.

„Maaomavalitsuse“ tellimise hind on 1938. a.: aastas 5 kr., pooles aastas 2 kr. 50 senti.

„Maaomavalitsuse“ tellimisi võtavad vastu: Ajakirja „Maaomavalitsuse“ talitus Tallinnas, Roosikrantsi 12, kõik postkontorid, postiagentuurid, maaomavalitsused, vallasekretärid ja ajalehtede tellimiste vastuvõtjad.

Tellimise aadress: Tallinn, Roosikrantsi 12, „Maaomavalitsuse“ talitus.

„MAAOMAVALITSUSE“ toimetis ja talitus.

Vastutav toimetaja: A. Loorits. Väljaandja: Eesti Maaomavalitsuste Liit.

Trükikoda J. Roosileht & Ko Tallinnas, Lühike jalg 4.